

9 cm zákopový minomet G. R. (Německo – Ruský) 9-см бомбомет Г. Р. (Германо - Русский) ve výzbroji Čs. střelecké brigády v bitvě u Zborova a Československého vojska na Rusi.

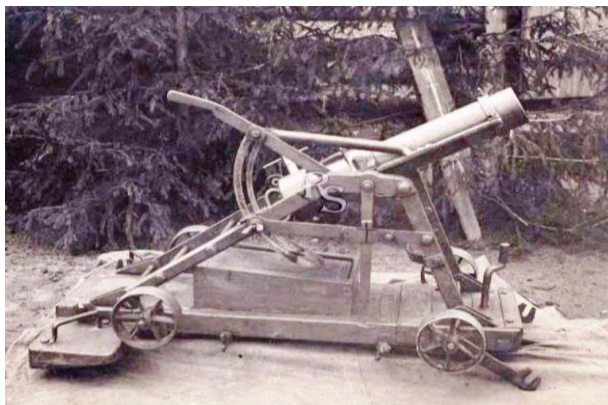
Karel LUDVÍK, jednota ČSOL „mjr. i. m. Václava Vokurky“ Boletice.

Nejtěžší zbraní použitou československými dobrovolci v bitvě u Zborova bylo čtyři „bombometry¹“. Podle dochované fotografie se jednalo o 9 cm zákopový minomet typ G. R., kopii 9 cm minového vrhače model 1914 (9 cm Minenwerfer M 14) z výzbroje c. k. armády, v Rakousko – Uhersku vyráběný podle původního německého zákopového minometu 9.15 cm leichtes Minenwerfer System Lanz

V roce 1915 byl rakousko-uherský (německý) vzor modernizován pracovníky 1. oddělení dělostřelecké komise gen. M. F. Rozenberga Hlavní správy dělostřelectva a uveden do sériové výroby. V letech 1915-17 bylo v Petrohradském, Něvském a Ižorském závodě vyrobeno celkem 12. 519 ks.

„ZBOROV: STŘELBA Z BOMBOMETU“.
Bitva u Zborova 2. červenec 1917.

9 cm bombomet G. R. s nasazenými kolečky.

620 mm
dlouhá
hlaveň
s hladkým
vývrtem je
opatřena odnímatelným šroubovým závěrem s dvěma bajonetovými zámky.

Odpalovací mechanismus s odpruženým zápalníkem se šrouboval do vrtání v zadní ploše závěru, do kterého bylo před tím nutné vložit puškovou nábojnici s v prachovou náplní o hmotnosti 20, nebo 35 g.

Hlaveň je pomocí kolébkových čepů na prostřední z třech upínacích obrouček usazena na jednoduché lafetě z železné

tyčoviny s obdélníkovým profilem. Lafeta je připevněna pomocí spojovacích os k dřevěné zřepředu a zezadu okované podkladové desce, mezi které byl přišroubován truhlík pro příslušenství minometu.

Konstrukce lafety umožňovala pomocí náměrové páky a jednoduché libely udělovat hlavní náměr v rozsahu 0° - 60°. Vzhledem k celkové hmotnosti 70,4 kg se zbraň s lafetou při přesunech mohla sejmut z podkladové desky a na spojovací osy nasunout železná kolečka. Podkladová deska o hmotnosti 24,6 kg se přenášela samostatně.

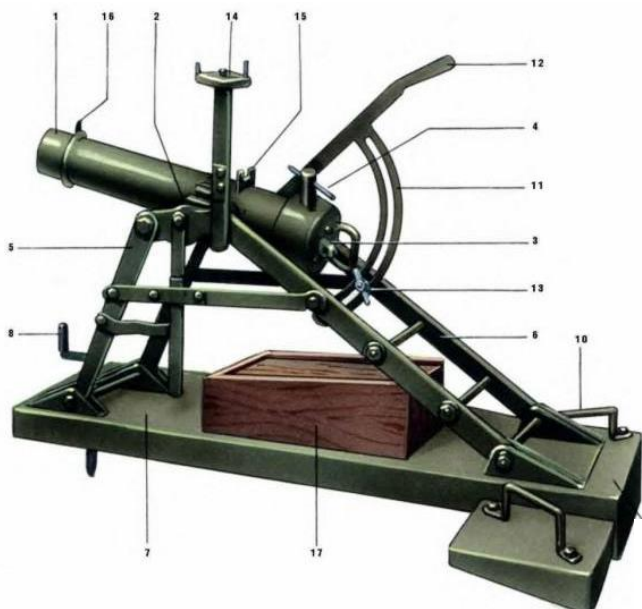

Hrob padlého legionáře s 9 cm bombometem G. R..
Lipjagy, červen 1918.

Dva 9 cm bombometry G. R., tvořící část výzbroje plošinového vozu IPV 4. střeleckého pluku

¹ - dobové označení jednoduchých minometů (vrhačů) s poměrně krátkým dostřelem, používaných pěchotou přímo v zákopech. Podle některých dobových výkladů minometry používaly munici s trhavým účinkem a bombometry munici s účinkem tříštivým.

1 – hlaveň, 2- kolébkový čep, 3 – závěr, 4 – zámek závěr
5 a 6 – lafeta, 7 – ložisko, 8 – klika fixačního trnu, 9
kování, 10 – madlo, 11 a 12 – náměrová páka, 13 – fixač
matice náměru, 14 – úhloměr, 15 – hledí, 16 – muška, 17
truhlík na příslušenství.

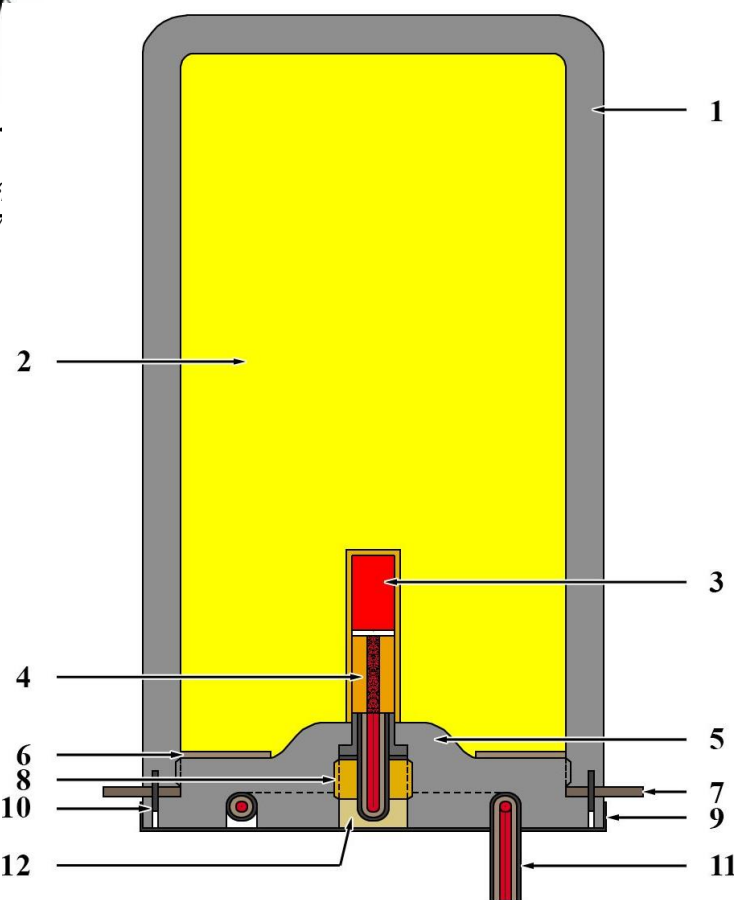
skrze kterou procházel konec odřezku Bickfordovy zápalnice. Na šroubovacím kroužku v jímce spočívala mosazná trubička s lisovaným černým prachem a 2 g rtuťová rozbuška. Zbytek odřezku Bickfordovy zápalnice, chráněný na povrchu proti ohni, byl stočen v spirálové drážce, vyfrézované v spodní ploše závěrného šroubu. Okolo drážky bylo vyraženo 16 značek a číslice 4. 6. 8. 10. 12. 14. 16, označující dobu zpoždění zápalnice v sekundách. Zápalnici chránil plechový klobouček, nasazený na závěrný šroub.

Před vložením miny do hlaveň bylo nutno sejmout plechový klobouček a obnažit tak závěrný šroub se stočenou zápalnicí. Podle požadované doby zpoždění u příslušné značky odříznout zápalnici a zasunout minu zezadu do hlaveň. Do vrtání uprostřed vyjímatelného závěru vložit speciálně upravený puškový náboj ráže 7,62x53R bez střely a našroubovat spouštěcí mechanismus, zpředu do dutiny v těle závěru vložit váček s výmetnou prachovou náplní. Nasadit závěr zajistit jej.

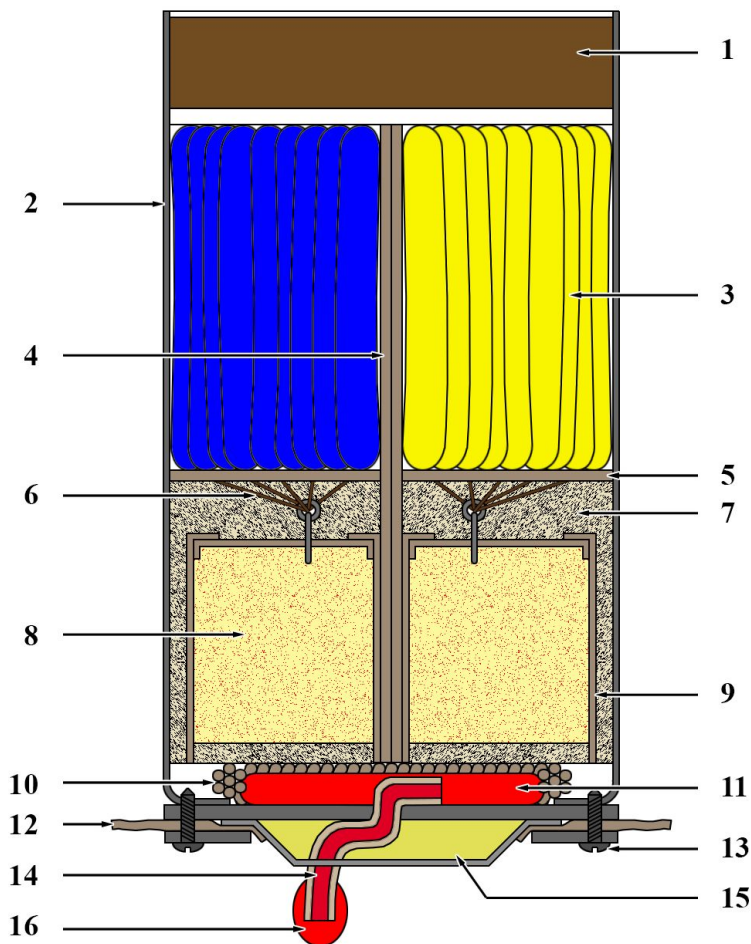
Po odpálení tlak pružiny vrhнул zápalník spoušťového mechanismu vpřed a ten udeřil do zápalky ve dně puškového náboje. Prachová náplň náboje zažehla váček s výmetnou prachovou náplní v dutině závěru a tlak expandujících plynů vymetl minu z hlaveň. Současně byla zažehnuta zápalnice ve spirálové drážce dnového šroubu. Po prohoření zápalnice a černého prachu v mosazné trubičce došlo iniciaci rtuťové rozbušky.

9 cm bombomet G. R. byl po celou dobu Anabáze nezastupitelnou součástí výzbroje každého z dvanácti pěších pluků Československého vojska na Rusi. Byl použit i při vyzbrojování improvizovaných pancéřových vlaků.

Pro zákopový minomet G. R. byly vyráběny tříštivo trhavá a osvětlovací mina. Tříštivo trhavá mina měla válcovité tělo s dnovým závěrným šroubem vyrobené z ocelolitinu a naplněné trhaví náplní, tvořenou lisovaným Trotylem, nebo Amonalem. Závěrný šroub s dvěma montážními zápichy a lepenkovým těsnícím kroužkem byl fixován dvěma závrtky. Uprostřed dnového šroubu se nacházela jímka s voskovou zátkou a šroubovacím kroužkem z mosazi,

1 – tělo z ocelolitinu; 2 – trhaví náplň 720 g (Trotyl, Ammonal); 3 – rtuťová rozbuška 2 g; 4 – přenosová slož; 5 – šroubovací dno z ocelolitinu; 6 – azbestový kroužek; 7 – lepenkový kroužek; 8 – mosazná matička; 9 – plechový klobouček; 10 – spojovací kolíček; 11 – odřezek Bickfordovy zápalnice; 12 – mastixová záilvka.

1 – dřevěná zátka; 2 – plechové tělo; 3 – vrchlík padáčku; 4, 5 – lepenková přepážka; 6 – padáčková lanka; 7 – výplň z jutových vláken; 8 – světlička; 9 – lepenkové pouzdro světličky; 10 – provázkový omot výmetné prachové náplně; 11 – výmetný prachová náplň 120 g (černý prach); 12 – textilní sukénka; 13 – spojovací šroubek; 14 – odřezek Bickfordovy zápalnice; 15 – plechová miska s mastixovou zálivkou; 16 – hlavička nápalu

náplň náboje zažehla váček s výmetnou prachovou náplní v dutině závěru a tlak expandujících plynů vymetl minu z hlavně. Současně byl zažehnuta hlavička nápalu zápalnice. Po prohoření zápalnice došlo k zážehu výmetné prachové složky. Tlak expandujících plynů vymetl zátku a obě světličky, přičemž současně došlo i k zapálení obou zážehových stopin. Po rozvinutí vrchlíků se obě světličky nezávisle na sobě snášejí na padáčcích k zemi.

Detonace vytvořená rozbuškou strhla k výbuchu trhací náplň v těle miny.

Tělo osvětlovací miny Usika a Krivonosova tvořil plechový válec s tloušťkou stěny 1 mm, na spodním okraji zalemovaný dovnitř v úhlu 90°. K zahrdlení bylo pomocí čtyř šroubků připevněno železné dno, textilní sukénka, plechová číška s mastixem a s fixační kroužek. Utěsněnými tvory v číšce s mastixem a železném dně těla miny procházel odřezek Bickfordovy zápalnice s nápalem na vyčnívajícím konci. Opačný konec zápalnice byl zasunut do výmetné prachové náplně, uložené v omotu z krouceného provázku na dně těla miny. Na provázkovém omotu s výmetnou prachovou náplní spočívaly dvě svislé kartónové přepážky, oddělující od sebe v ucpávce z jutových vláken uložené světličky se zážehovými stopinami a brzdícími padáčky. Vrchlíky padáček mají žlutou a zelenou barvu. Shora bylo tělo miny uzavřeno dřevěnou, nebo korkovou zátkou.

Po kontrole hlavičky nápalu na konci zápalnice bylo možno zasunout minu zezadu do hlavně. Do vrtání uprostřed vyjímatelného závěru vložil speciálně upravený puškový náboj ráže 7,62x53R bez střely a našroubovat spouštěcí mechanismus, zpředu do dutiny v těle závěru vložil váček s výmetnou prachovou náplní. Nasadit závěr zajistit jej.

Po odpálení tlak pružiny vrhnul zápalník spoušťového mechanismu vpřed a ten udeřil do zápalky ve dně puškového náboje. Prachová

9 cm tříštivo-trhavá mina k bombometám typ G-R
(9-см осколочно-фугасная чугунная mina к бомбометам типа Г-Р)

Zdroj:

Jitka Lenková, Václav Pavlík:
Nejdůležitější bitvy našich dějin, Alpress
2007

<http://ww1.milua.org/9minGR.htm>

<http://ww1.milua.org/lanz91.htm>

http://www.cris9.armforc.ru/rva_gr.htm